Ministerstwo
Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Sławomir Ćwik

DNR-WNF.0500.57.2026.AS
4577642.19233790.15492785
Warszawa, 13-11-2026

Odpowiedź na interpelację

Autorzy interpelacji: posłowie Sławomir Zawiślak, Roman Fritz oraz Włodzimierz Skalik
Temat: w sprawie dramatycznej sytuacji osób poszkodowanych w programie priorytetowym „Czyste Powietrze", egzekwowania zwrotu wyłudzonych dotacji wraz z odsetkami oraz pominięcia części poszkodowanych w rządowym projekcie ustawy pomocowej
Sygnatura: K10INT20079
Data:29.09.2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację dotyczącą sytuacji beneficjentów poszkodowanych przez nierzetelnych wykonawców w programie priorytetowym „Czyste Powietrze" (dalej: Program) przedstawiam informacje. Odpowiedzi przedstawiono w kolejności zadanych pytań i z zachowaniem ich oryginalnej numeracji. Dlatego pytanie nr 1 występuje dwukrotnie.

Odpowiedzi zostały przygotowane z wykorzystaniem danych przekazanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW), opracowanych na podstawie informacji otrzymanych od wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej: wfośigw lub wojewódzkie fundusze).

1. Wnoszę o przedstawienie szczegółowych danych finansowych w formie zestawienia tabelarycznego z podziałem na poszczególne Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (wszystkie 16 WFOŚiGW) oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), obejmujących:

- **Liczbę wyłudzonych dotacji , które musieli spłacić oszukani beneficjenci;**
- **Łączną sumę/kwotę wyłudzonych dotacji , która została spłacona przez oszukanych beneficjentów w okresie od 1 stycznia 2025 r. do dnia ogłoszenia rządowego projektu ustawy pomocowej (UD346);**
- **Łączną sumę/kwotę naliczonych odsetek podatkowych (za zwłokę) i zapłaconych Funduszom przez oszukanych beneficjentów;**
- **Podsumowanie zbiorcze (dla całego kraju):**
  - **łączną kwotę wyłudzonych dotacji spłaconych ze wszystkich funduszy przez oszukanych beneficjentów;**
  - **łączną kwotę uzyskanych od oszukanych beneficjentów odsetek podatkowych.**

Dane przekazane NFOŚiGW przez wfośigw nie pozwalają na ustalenie liczby przypadków, które odpowiadają dokładnie pojęciu „wyłudzonych dotacji, które musieli spłacić oszukani beneficjenci", ani na sporządzenie porównywalnego zestawienia dla wszystkich 16 wfośigw i NFOŚiGW.

Wojewódzkie fundusze wykazały łącznie 1 542 sprawy, w których zgłoszono lub zidentyfikowano możliwe nieprawidłowości związane z działaniami wykonawców albo pełnomocników. Liczby tej nie można utożsamiać z liczbą prawomocnie potwierdzonych wyłudzeń, liczbą beneficjentów spełniających warunki ustawy o pomocy beneficjentom - osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze", uchwalonej przez Sejm 8 października 2026 r. ani liczbą przypadków, w których beneficjenci faktycznie zwrócili środki.

Wfośigw, które przekazały informacje o wartości środków, wykazały łącznie 60 733 578,98 zł przypisanych do takich spraw. Kwota ta obejmuje środki o różnym statusie, w tym wypłacone lub nierozliczone zaliczki, kwoty dotyczące rozwiązanych umów oraz wartości szacunkowe. Nie można jej zatem uznać za łączną kwotę wyłudzonych dotacji ani za sumę należności formalnie ustalonych do zwrotu przez beneficjentów.

Suma zwrotów wykazanych przez wfośigw za okres od 1 stycznia 2025 r. do 11 sierpnia 2026 r. wynosi 26 251 001,41 zł, a suma wykazanych odsetek 1 970 144,65 zł. Kwot tych nie można jednak utożsamiać ze środkami zwróconymi i odsetkami zapłaconymi wyłącznie przez poszkodowanych beneficjentów. WFOŚiGW w Białymstoku i WFOŚiGW w Opolu wykazały wszystkie zwroty dokonane w tym okresie, a dane WFOŚiGW w Katowicach obejmują wpłaty beneficjentów i wykonawców. WFOŚiGW w Białymstoku wykazał także odsetki dotyczące wszystkich zwrotów w analizowanym okresie.

Dane zostały ustalone według różnych kryteriów. Niektóre systemy informatyczne nie pozwalały na wyodrębnienie informacji objętych interpelacją, a część postępowań karnych i sądowych nie została zakończona. Materiały nie zawierają również odrębnych danych dotyczących należności i odsetek przypisanych NFOŚiGW w kategoriach wskazanych w interpelacji.

1. Z jakich przyczyn prawnych i moralnych Fundusze naliczały oraz bezwzględnie pobierały odsetki podatkowe (jak za zaległości podatkowe) od osób poszkodowanych, mając pełną świadomość, że środki z dotacji zostały wyłudzone przez nierzetelne podmioty gospodarcze, a nie przywłaszczone przez beneficjentów?

Odsetki są naliczane na podstawie obowiązujących przepisów prawa oraz postanowień umów o dofinansowanie. Podstawa i sposób ich naliczania zależą w szczególności od źródła finansowania, charakteru środków podlegających zwrotowi oraz treści danej umowy.

Samo zgłoszenie nieprawidłowości po stronie wykonawcy albo pełnomocnika nie powodowało automatycznego ustania obowiązku zwrotu środków ani zaprzestania naliczania odsetek. Ustalenie, że beneficjent został poszkodowany wskutek przestępstwa wykonawcy, wymaga rozstrzygnięcia okoliczności konkretnej sprawy. Nie następuje wyłącznie na podstawie zgłoszenia nieprawidłowości, zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ani wszczęcia postępowania karnego.

Ustawa o pomocy beneficjentom, osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją programu priorytetowego „Czyste Powietrze", uchwalona przez Sejm 8 października 2026 r. rozróżnia zawieszenie spłaty należności i tymczasowe wstrzymanie

jej dochodzenia. Zgodnie z jej art. 4 ust. 10 zastosowanie tych instrumentów nie wyłącza dalszego naliczania odsetek. Prawomocne rozstrzygnięcie określone w art. 5 ust. 1 albo 2 tej ustawy ma natomiast wyłączać odpowiedzialność beneficjenta za spłatę należności w zakresie wskazanym w ustawie. Należność obejmuje również odsetki oraz koszty dochodzenia zwrotu i egzekucji środków.

2. Na jakie cele i zadania zostały lub zostaną przeznaczone środki finansowe uzyskane przez WFOŚiGW/NFOŚiGW z tytułu odsetek podatkowych pobranych od ofiar nadużyć w programie?

Odsetki od zwracanego grantu lub dotacji trafiają do właściwego wfośigw. NFOŚiGW nie jest w stanie wyodrębnić kwoty obejmującej wyłącznie odsetki zapłacone przez osoby poszkodowane wskutek działań nierzetelnych wykonawców.

Ustawa nie określa odrębnego przeznaczenia tej kategorii odsetek. Nie wskazuje w szczególności, czy mają one zostać przeznaczone na realizację Programu, koszty jego obsługi lub inne zadania z zakresu ochrony środowiska. Dlatego nie jest możliwe przedstawienie zestawienia celów i zadań finansowanych wyłącznie z tych środków.

3. Dlaczego w rządowym projekcie ustawy pomocowej (UD346) całkowicie pominięto osoby, które pod presją egzekucyjną Funduszy spłaciły wyłudzone dotacje wraz z odsetkami przed oficjalnym ogłoszeniem projektu? Czy resort planuje wprowadzenie mechanizmów prawnofinansowych (np. zwrot nienależnie pobranych odsetek, rekompensaty, wstąpienie Funduszy w prawa wierzyciela wobec oszustów) dla tej grupy poszkodowanych obywateli?

Ustawa z dnia 8 października 2026 r. o pomocy beneficjentom – osobom fizycznym poszkodowanym w związku z realizacją Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” została uchwalona przez Sejm. 6 listopada 2026 r. Senat przyjął ustawę bez poprawek. Ustawa zostanie teraz skierowana do podpisu Prezydenta RP. Zgodnie z art. 13 ustawy wejdzie ona w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Przepisy uchwalone przez Sejm przewidują zawieszenie spłaty należności, a po spełnieniu warunków określonych w ustawie również wyłączenie odpowiedzialności beneficjenta za ich spłatę. Dotyczą jednak należności pozostających do spłaty. Nie przewidują szczególnego wniosku ani odrębnego trybu zwrotu środków, w tym odsetek, osobom, które spłaciły całą należność przed wejściem ustawy w życie.

Ocena innych możliwości odzyskania wpłaconych środków wymaga analizy indywidualnej sprawy, w szczególności umowy o dofinansowanie, zasad Programu właściwych dla tej umowy, podstawy żądania zwrotu i okoliczności dokonania wpłaty. W zależności od okoliczności mogą mieć znaczenie art. 405 i art. 410 Kodeksu cywilnego, dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia i świadczenia nienależnego. Samo wskazanie tych przepisów nie przesądza jednak o istnieniu roszczenia.

Stronami umowy o dofinansowanie są beneficjent i właściwy wfośigw. Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie jest stroną tej umowy, dlatego nie rozstrzyga o wynikających z niej prawach i obowiązkach ani nie prowadzi indywidualnych postępowań dotyczących rozliczenia dofinansowania.

Proszę o przyjęcie wyjaśnień.

Z wyrazami szacunku

Sławomir Ćwik
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM